

**HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuālās transmisijas infekciju
izplatības ierobežošanas koordinācijas komisijas
sanāksmes PROTOKOLS Nr.26**

Rīgā, 09.04.2014.

Sanākumi vada: komisijas priekšsēdētāja *S.Līviņa (VM)*¹

Piedalās:

Komisijas priekšsēdētāja vietniece: *I.Šmate (SPKC)*

Piedalās:

komisijas locekļi:

Š.Konova, V.Mavčutko (SPKC), A.Molokovskis (Apvienība HIV.LV), I.Kokars (AGIHAS), I.Hartmane (Rīgas I.slimnīca, ASTSKC), R.Fedosejeva (IeVP), J.Geduša (LM), I.Upmace (Baltijas HIV asociācija, Papardes zieds), R.Kaupe (DIA+LOGS), L.Vīksna (RSU, RAKUS), A.Krams (RAKUS), A.Stirna (RPNC), S.Šimfa (LPS), A.Rūrāne (PVO)

citi dalībnieki:

R.Osis, G.Grīšle, A.Segliņa, D.Arāja (VM), I.Lucenko, I.Straume, L.Grāmatiņa (SPKC), L.Štāle (LSK), I.Zeltiņa (RAKUS), A.Mārtiņsons, Z.Rugāja (NVD), R.Kubuliņa, G.Dadzīte (Papardes zieds)

Protokolē *Š.Konova (SPKC)*

Sanākumi sāk plkst. 14:30

**1. Par HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuālās transmisijas infekciju izplatības
ierobežošanas koordinācijas komisijas darba plānu 2014./2015.gadam
(S.Līviņa)**

Tiek apstiprināts HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuālās transmisijas infekciju izplatības ierobežošanas koordinācijas komisijas darba plāns 2014./2015.gadam.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

¹Saīsinājumi: AGIHAS- biedrība „Atbalsta grupa inficētajiem ar HIV un AIDS slimniekiem”, Apvienība HIV.LV- biedrība „Apvienība HIV.LV”, ASTSKC- Ādas un seksuāli transmisīvo slimību klīniskais centrs, Baltijas HIV asociācija- biedrība „Baltijas HIV asociācija”, DIA+LOGS- biedrība „Dialogs”, IeVP- Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvalde, LM- Labklājības ministrija, LPS- Latvijas Pašvaldību savienība, LSK- biedrība „Latvijas Sarkanais Krusts”, NVD- Nacionālais veselības dienests, Papardes zieds- biedrība „Latvijas Ģimenes plānošanas un seksuālās veselības asociācija „Papardes zieds”, PVO- Pasaules Veselības organizācija, RAKUS- SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, RPNC- Valsts SIA „Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs”, RSU- Rīgas Stradiņa universitāte, SPKC- Slimību profilakses un kontroles centrs, VM- Veselības ministrija

2. Par Veselības aprūpes finansēšanas likumprojektu, priekšlikumi

(R.Osis)

R.Osis informē par precizējumiem likumprojektā – noteikti mehānismi nepieciešamā finansējuma nodrošināšanai veselības aprūpei, nesasaistot finansējuma pieaugumu ar IKP pieaugumu (*valdībā neapstiprinātā redakcija paredzēja noteikt 4,5% no IKP veselības aprūpei ar 2020.gadu*); ietverts tiesiskais risinājums, lai uz termiņuzturēšanās atļauju pamata Latvijā nodarbinātās personas (bez diskriminācijas aspektiem) varētu iesaistīties apdrošināšanas sistēmā; precizētas valsts sociāli aizsargājamo personu kategorijas un tiesības.

Pakalpojumu grozi – pamatpakalpojumi (NMP+noteiktas diagnozes+medikamenti) pienākas visiem LR rezidentiem; apdrošināšanas pakalpojumi – visa plānveida aprūpe, pienākas visiem apdrošinātajiem.

Precizējumu likumprojektā būtība, pirmkārt, valsts budžeta dotāciju (neatliekamās medicīniskās palīdzības, pamatpakalpojumos ietvertās plānveida aprūpes un kompensējamo medikamentu nodrošināšanai) nosaka ne mazākā apmērā, kas atbilst 20% no summas, kura iegūta, reizinot tautsaimniecībā nodarbināto vidējo bruto darba samaksu mēnesī, kas noteikta par periodu pirms diviem gadiem, ar kopēju personu skaitu, kuras ir tiesīgas saņemt šādus pakalpojumus. Otrkārt, valsts veselības apdrošināšanas iemaksu kompensācijas apmēru par vienu personu nosaka ne mazākā apmērā, kas atbilst summai, kura iegūta valsts veselības apdrošināšanas obligāto iemaksu kopējo apmēru, izdalot ar personu skaitu, kuras iepriekšējā kalendārajā gadā deklarēja vai par kurām darba devējs normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā paziņoja Valsts ieņēmumu dienestam par atalgojuma aprēķināšanu. Veselības aprūpes finansējuma īpatsvars (alternatīvais piedāvājums) – treškārt, valsts budžeta finansējuma kopējais apmērs veselības aprūpei ir ne mazāks kā 13% no attiecīgā gada konsolidētā kopbudžeta izdevumu apmēra.

A.Molokovskis jautā, kā būs ar zālēm noteiktajām slimību diagnozēm?

R.Osis atbild, ka tiks nodefinētas slimību diagnozes, kas ietilpst pamatpakalpojumos, bet netiks nodalītas zāles.

A.Molokovskis jautā, vai pamatpakalpojums tiks rakstīts likumā?

R.Osis atbild, ka paliek aktuāls jautājums par to, caur kādu prizmu tiks nodrošināts pamatpakalpojums. Jautājumu par zālēm visdrīzāk izlems izpildvara.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

3. Par pacientu ar infekcijas slimībām veselības aprūpes organizēšanu un finansēšanu saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumiem Nr.1529 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība”

(A.Mārtiņsons)

A.Mārtiņsons informē, ka pēdējos gados jautājumos par infekcijas slimību aprūpi konceptuālas izmaiņas nav veiktas, ir tikai bijuši nelieli precizējumi.

Ir tā sauktās iezīmētās programmas, tās ir tuberkulozes (TB) pacientiem, HIV/AIDS pacientiem un seksuāli transmisīvo infekciju (STI) pacientiem.

Runājot par infekcijas slimībām, Latvijā stacionārais veselības aprūpes finansējuma veids ir, kad tiek izveidots budžets, izejot no slimnieku skaita un izmaksām. Ar ambulatoriem veselības aprūpes pakalpojumiem ir problēmas gan primārajā veselības aprūpē, gan sekundārajā veselības aprūpē. Jautājums par veselības aprūpi mājās arī jārisina.

Finanšu līdzekļi ambulatorajā veselības aprūpē infekcijas slimību pacientiem tiek izlietoti laboratoriskajos izmeklējumos, speciālistu konsultācijās, visādos citos izmeklējumos, dienas stacionāram, mājas aprūpei. Atsevišķa pozīcija, kurai tiek piešķirti līdzekļi, ir references laboratorija RAKUS sastāvā. Tāpat līdzekļi tiek piešķirti zālēm TB ambulatorai ārstēšanai, TB diagnostikai nepieciešamajām barotnēm. Kā arī līdzekļi tiek piešķirti oportūnisko infekciju terapijai.

Problēma, kas jārisina, ir epidemioloģiskā drošība saistībā ar personām, kurām jāapmeklē infekciju perēkļi. Šie perēkļi būtu jāapmeklē ģimenes ārstiem, bet šis jautājums vēl jārisina, jo tie ir papildus izdevumi.

A.Krams informē, ka pašlaik ir tāda kārtība, ka TB pacienti, kuriem nepieciešama tieši uzraugāma terapija, atrodas slimnīcā. Vai būtu iespējams šiem pacientiem nodrošināt mājas aprūpi? Zāles tiktu nogādātas viņu dzīvesvietā, kur šīs zāles uzraudzībā tiktu izlietotas.

A.Mārtiņsons atbild, ka konceptuāli iebildumu nav, bet tas ir finanšu līdzekļu jautājums.

I.Upmace jautā, vai programma STI pacientiem attiecas tikai uz stacionārajiem pacientiem?

A.Mārtiņsons atbild, ka uz ambulatorajiem pacientiem šādas programmas nav.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

4. Par plānotajiem pasākumiem 2014.gadā

Politikas plānošanas dokumenti un normatīvo aktu projekti (J.Feldmane)

J.Feldmane informē, runājot par politikas plānošanas dokumentiem, Veselības ministrija uzsākusi publisko apspriešanu HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju (STI), B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāna projektam 2014.-2016.gadam. Ņemot vērā programmā iekļautos pasākumus, ir paredzēts gatavot jaunās politikas iniciatīvas, lai iegūtu finansējumu 2015.gadam programmas pasākumu īstenošanai.

Runājot par normatīvo aktu projektiem, tiks veikti grozījumi MK noteikumos par medicīniskās dokumentācijas lietvedības kārtību, tiks uzlabota veidlapa ziņošanai par TB. Paredzēti grozījumi noteikumos, kas nosaka kārtību par personu piespiedu izmeklēšanu, ārstēšanu, izolēšanu.

Piedalāmie PVO darbā, izstrādājot PVO rezolūcijas gan attiecībā uz TB, gan C hepatītu.

Ir uzsākts darbs pie references laboratorijas darba organizēšanas jautājumu sakārtošanas. Šī gada martā bija Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (ECDC) delegācija, kura izvērtēja references laboratorijas darbību. Pašlaik tiek gaidīts atzinums un priekšlikumi no ECDC par references laboratorijas darba organizēšanas sakārtošanas jautājumiem.

Izstrādāti grozījumi Epidemioloģiskās drošības likumam. Sagatavots MK noteikumu projekts prasībām tetovēšanas un pīrsinga pakalpojumiem. Tiek gatavoti grozījumi MK noteikumiem par skaistumkopšanas pakalpojumiem, vēršot uzmanību uz manikīra un pedikīra pakalpojumiem. Tiek gatavoti grozījumi higiēnas prasībām ārstniecības iestādēs. Paredzēts veikt grozījumus MK noteikumos par kontaktpersonu izmeklēšanu, lai vairāk aktivizētu ģimenes ārstus iesaistīties kontaktpersonu izmeklēšanā. Paredzēts veikt grozījumus noteikumos par darbiem, kas saistīti ar

iespējamu risku citu cilvēku veselībai. Vairāk šo noteikumu projekts orientēts uz TB profilaksi, TB savlaicīgu diagnostiku.

Pētījumi un kampaņas (I.Straume)

I.Straume informē par pētījumiem un kampaņām saskaņā ar SPKC darba plānu. Tiks veikts ikgadējais problemātisko narkotiku lietotāju pētījums. Tiks organizēta pētījuma veikšana narkotiku lietošanas izplatības noteikšanai ieslodzīto vidū. Tiks veikta Latvijas iedzīvotāju veselības ietekmējošo paradumu pētījuma (FINBALT) aptaujas sagatavošana, kā arī skolēnu veselības paradumu pētījuma 2013./2014. mācību gada aptauja (HBSC pētījums). Šogad tiks izdots bērnu antropometrisko parametru pētījuma 2012./2013. mācību gada aptaujas rezultātu ziņojums. Tiks veikta PVO starptautiskā jauniešu smēķēšanas pētījuma Latvijā 2014./2015. mācību gada sagatavošanas un koordinētas aptaujas norise. Tiks veikts pētījums, lai apzinātu bērnu vakcinācijas kavējošo faktoru prevalenci, kā arī tiks sagatavoti ikgadējie tematiskie un analītiskie ziņojumi, tiks analizēti Latvijas lielo pilsētu sabiedrības veselības rādītāji un izveidoti pašvaldību veselības profili.

Runājot par kampaņām, tiks veiktas sešas sabiedrības informēšanas kampaņas – kampaņa, lai mazinātu tabakas lietošanu bērnu un pusaudžu vidū; kampaņa, lai samazinātu bērnu pakļaušanu pasīvai smēķēšanai (mērķauditorija – bērnu vecāki); kampaņa par fizisko aktivitāšu nozīmi veselības saglabāšanā un piemērotākajiem veidiem dažādām iedzīvotāju grupām; kampaņa par sirds un asinsvadu slimību riska faktoriem, kurus var novērst, lietojot atbilstošu uzturu; kampaņa par sirds un asinsvadu slimību simptomu atpazīšanu; kā arī kampaņa par psihiskiem traucējumiem, garīgo veselību, par toleranci sabiedrībā pret personām ar psihiskiem traucējumiem.

NVO projekti (A.Molokovskis, R.Kaupe, I.Upmace)

A.Molokovskis informē, ka šī gada 29.aprīlī, saskaņojot ar Rīgas domi, notiks pikets pie Veselības ministrijas ar gājieni līdz Ministru kabinetam (MK). MK tiks atgādināts, ka pagājušā gadā tika uzklauts ziņojums par finanšu situāciju veselības aprūpē, bet tas tālāk netiek virzīts, finansējums nav piešķirts.

Šī gada 6.maijā notiks preses konference, šajā konferencē tiks apskatīti jautājumi par HIV/AIDS profilaksi un ārstēšanu.

R.Kaupe informē, ka visdrīzāk nākošgad nebūs iespējams izpildīt Rīgas domes iepirkuma prasības, kurās noteikts, ka ir nepieciešams mobilais buss, kā arī citas lietas, lai veiktu pakalpojumu.

Runājot par plānotajiem pasākumiem, aprīlī-maijā paredzētas piecas dienas apmācībām par TB. Šīs apmācības notiks Rīgā un citās pilsētās. Tas ir EK projekts. Šo projektu īsteno Tuberkulozes fonds.

I.Upmace informē, ka uzsākti divi jauni projekti. Vienu projektu vada biedrība „Baltijas HIV asociācija”, šis projekts ir paredzēts homoseksuāliem vīriešiem, ir atvērts pirmais testpunkts homoseksuāliem vīriešiem biedrībā „Mozaīka”, testpunktam vērojama liela atsaucība. Šī gada pirmajā pusē plānots veidot draudzīgo, atbalstošo ārstu tīklojumu, kuri strādātu ar homoseksuāliem vīriešiem. Testpunktā homoseksuālie vīrieši tiks motivēti doties pie šiem ārstiem, šie ārsti arī tiks apmācīti darbam ar homoseksuāliem vīriešiem.

Otrs projekts ir sievietēm prostitūtām, ko realizē biedrība „Papardes zieds” sadarbībā ar citām iestādēm. A.Deglava ielā darbojas konsultāciju punkts, kuru apmeklē prostitūtas. Konsultāciju punkta pakalpojumi (konsultācijas, eksprestesti, prezervatīvi) ir visai pieprasīti, diemžēl punkts darbojas ar ierobežotiem līdzekļiem.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

5. Par veiktajiem pasākumiem Pasaules Tuberkulozes dienā (24.03.2014.) (I.Straume)

I.Straume informē, ka kopš 1982.gada katru gadu 24.martā tiek atzīmēta Pasaules Tuberkulozes (TB) diena, lai pievērstu sabiedrības uzmanību un veicinātu zināšanas par tuberkulozes profilaksi, savlaicīgu diagnostiku un ārstēšanas iespējām.

Atzīmējot Pasaules TB dienu, trešo gadu pie S/C „Gaiziņš” Gaiziņa ielā 7, mobilajā busiņā iedzīvotājiem sniegta iespēja bez maksas veikt plaušu rentgenuzņēmumu (Rtg), kuru nodrošina Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca (PSKUS). Savukārt S/C „Gaiziņš” telpās nodrošināta iespēja saņemt Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Tuberkulozes un plaušu slimību centra (RAKUS TPSC) ārsta pneimonologa konsultāciju un norīkojumu uz Rtg veikšanu, kā arī veikt krēpu izmeklējumus.

Latvijas Sarkanā Krusta (LSK) Rīgas veselības istabās un Rīgas HPP (“Dialogā” un SPKC HIV/AIDS kons.kab.) tiek rīkotas atvērto durvju dienas. Atvērto durvju dienu ietvaros Rīgas iedzīvotājiem ir iespēja saņemt informāciju par TB jautājumiem – profilaksi, diagnostiku un ārstēšanās iespējām, kā arī informatīvos materiālus par TB/HIV, iespēja veikt HIV eksprestestu bez maksas. Tāpat LSK veselības istabās sniegta iespēja bezmaksas saņemt medicīnas darbinieka konsultāciju ar veselību saistītiem jautājumiem, noteikt svaru un auguma garumu, izmērīt arteriālo asinsspiedienu, saņemt informāciju par medicīnas pakalpojumu pieejamību dažādām sociālekonomiskām grupām, saņemt psiholoģisku atbalstu, kā arī informāciju par LSK pakalpojumiem.

Betlēmas Žēlsirdības mājā un LSK dienas centrā „Kastanis” Lomonosova ielā 1-k19, kā arī Šarlotes ielā piedāvāta iespēja Rīgas iedzīvotājiem noklausīties bezmaksas informatīvu lekciju par TB, t.sk. diskutēt un saņemt atbildes uz interesējošiem jautājumiem. Tās vadīs biedrības “Dialogs” pārstāvji un RAKUS TPSC pārstāvji.

Pasaules TB dienas aktivitātes Latvijas reģionos - atvērto durvju dienas 6 HIV profilakses punktos (Liepājā, Jēkabpilī, Olainē, Ogrē, Jelgavā, Kuldīgā). Iespēja saņemt informāciju par TB jautājumiem (profilaksi, diagnostiku un ārstēšanas iespējām) un iespēja bez maksas veikt HIV eksprestestu, saņemot pirms un pēc testa konsultāciju. Organizētas bezmaksas informatīvas lekcijas, interaktīvas diskusijas un semināri dažādām mērķa grupām par TB (Liepājā, Jelgavā, Daugavpilī).

Pasaules TB dienas aktivitātes organizētas sadarbojoties Slimību profilakses un kontroles centram; Biedrībai “DIA+LOGS” atbalsta un resursu centram visiem, kurus skar HIV/AIDS; Latvijas Sarkanajam Krustam; Latvijas Tuberkulozes fondam; Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcai; Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Tuberkulozes un plaušu slimību centram.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

6. Par nacionālo ziņojumu „Global AIDS Response Progress Reporting 2014” - „Country Progress Report 2014” (Š.Konova)

Š.Konova informē, ka saskaņā ar ANO Ģenerālās Asamblejas Politisko deklarāciju par HIV un AIDS (United Nations Political declaration on HIV and AIDS) notiek Latvijas progressa ziņojuma „Global AIDS Response Progress Reporting 2014” (turpmāk–ziņojums) gatavošana par HIV/AIDS situāciju Latvijā.

Slimību profilakses un kontroles centrs ziņojuma sagatavošanas procesā sadarbojas ar Veselības ministriju, Nacionālo veselības dienestu, Valsts asinsdonoru centru, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcu, kā arī ar PVO pārstāvniecību Latvijā un nevalstiskajām organizācijām (NVO). No NVO ziņojuma gatavošanā atsaucās sadarbīties Apvienība HIV.LV- biedrība „Apvienība HIV.LV”, AGIHAS- biedrība „Atbalsta grupa inficētajiem ar HIV un AIDS slimniekiem”, LSK- biedrība „Latvijas Sarkanais Krusts”.

Ziņojums sastāv no aprakstošās daļas, kurā tiek aprakstīta HIV/AIDS situācija Latvijā, kā arī no indikatoru sadaļas, kurā tiek veikti aprēķini. Indikators aprēķina pēc noteiktiem kritērijiem, kas aprakstīti ziņojuma vadlīnijās.

Ziņojuma ietvaros jāaizpilda divas aptaujas anketas, viena paredzēta valsts iestādēm, otra – pilsoniskajai sabiedrībai. Anketām ir vairākas sadaļas – par politisko vadību, pilsoniskās sabiedrības lomu, vīriešiem, kuriem dzimumattiecības ar vīriešiem, injicējamo narkotiku lietotājiem, ieslodzītajiem, migrantiem, ārstēšanu un aprūpi, vertikālās transmisijas profilaksi, stigmatu un diskrimināciju.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

7. Dažādi jautājumi un īsa informācija

Z.Rugāja informē, ka NVD ir reģistrējis klīnisko vadlīniju datu bāzē Cilvēka imūndeficīta vīrusa (HIV) infekcijas diagnostikas, ārstēšanas un profilakses klīniskās vadlīnijas, bet zāļu iegādes kompensācijas sistēmā spēkā joprojām ir Racionālas farmakoterapijas rekomendācijas no valsts budžeta līdzekļiem apmaksātai antiretrovirālai terapijai HIV/AIDS infekcijas ārstēšanai, jo nepieciešams papildus finansējums.

S.Līviņa informē, ka VM raksta jaunās politikas iniciatīvas un šis jautājums tiks virzīts uz valdību.

Nolemj: NVD izskatīt Cilvēka imūndeficīta vīrusa (HIV) infekcijas diagnostikas, ārstēšanas un profilakses klīniskās vadlīnijas, ja nepieciešams papildus finansējums, iesniegt jaunajām politikas iniciatīvām.

A.Molokovskis jautā, kāda situācija ar zāļu Valcyte pieejamību?

D.Arāja atbild, ka no farmācijas likumdošanas viedokļa nav paredzēts, ka sabiedriskā organizācija var nodarboties ar zāļu izplatīšanu, bet šo jautājumu var risināt, ja ir nodrošināta loģistika.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

Sanāksmi beidz plkst. 16:30

Komisijas priekšsēdētāja

/paraksts/

S.Līviņa

Protokolēja

/paraksts/

Š.Konova